

det samme, som her staaer anført, eller noget mindre, skal jeg lade være usagt — og der synes ogsaa at være tydet hen derpaa, efter Indholdet af den Contract, som et året Medlem af Udvalget (Ordf.) anførte, i det der heds der: og i saa Henseende indtil nærmere Contract oprettes. Det synes altsaa af disse Bestemmelser i Skjødets af 3die Mai 1769, at man dengang var betænkt paa senere at oprette en Contract. At en saadan Contract er oprettet, at jeg har hørt den i min Haand og oplæst den i Stænderne, er vist og afgjort, men om man har forverlet den siden og kaldt den en Højesteretsdom, veed jeg ikke, men en Contract var det, og jeg tror, at man vil finde den i Stændertidenden. Jeg har den nu ikke ved Haanden for Diebliffet, og min Hukommelse staaer mig ikke saaledes bi, at jeg kan nævne Aarsallet og det meste Indhold af den; men vist er det, at den bestaaer, og derfor var det, at jeg allerede for 10 eller 8 Aar siden — jeg erindrer heller ikke dette saa nøie — tillod mig det Spørgsmaal i Stænderne, om der ikke kunde skee Forandring deri, saa at Regjeringen ikke var bunden til at tage for et bestemt Beløb paa en Tid, hvor man var viden om, at det meest var Reparationsarbejde, som blev udført, og om jeg saa maa kalde det, Forsøg, som bleve anstillede for at beskæftige Fabrikken, meest forgjæves Forsøg; idetmindste er det mig fortalt af sagkyndige Mænd, at det var saaledes, og jeg har nu og da overbevist mig om, at de Forsøg, som skee, ikke ledede til andet end Forandringer paany. Derfor ansaae jeg det for min Pligt dengang at henlede Opmærksomheden derpaa, for om Statten muligen kunde spare Noget, ved at faae en Forandring bragt tilveie. Det være langt fra mig at ønske, at et kongeligt Ord eller en af Kongen undertegnet Contract eller en given Resolution i fjerneste Henseende skulde rolles med en Løddel; men jeg tror dog, at Villighed kunde tale for, at der heri kunde skee Forandring for det Tilfælde, at Regjeringen ikke maatte finde det hensigtsmæssigt, at Arbeidet blev udført i saa stort Omfang som her. Det er vistnok saa, som den høitærede Krigsminister har oplyst om, at man i de 3 sidste Aar har hørt Brug for Alt, hvad Fabrikken kunde præ-

stere, ligesom det vel ogsaa vil være Tilfældet i endeel Aar efter dette, idet der sandsynligviis vil skee mange Forandringer; men det er vist, at i den Tid, jeg tillod mig at omtale, var Alt i et temmelig stort Forhold, saa at jeg har hørt yttre af en fransk Oberst, at han forundrede sig over, at man betænkte sig et Diebliff paa, at lade Alt staae hen, og at man ikke forskrev Vaaben fra Fabrikker i Udlandet, i saa stort et Antal, som man troede var nødvendigt for os, saavidt jeg erindrer 30,000. Det viste sig ved Krigens Udbrud, at vi ikke havde det Fornødne til at beklæde og bevæbne et større Antal end 10 til 12,000 Mand. Jeg anseer det ogsaa for et stort Gode, at man her i Landet har en Fabrik af denne Art, deels for at kunne faae de hensigtsmæssigste Vaaben, man ønsker, og deels for at kunne faae Reparationer udførte, da det ikke lader sig gjøre at sende Vaabnene til fremmede Fabrikker for at repareres, da det f. Ex. under Krigsforhold kunde stille sig saaledes, at man ikke kunde erholde Communication med Fabrikken; men man skal søge ikke at kjøbe i for dyre Domme, og derfor anseer jeg det for Noget, man kunde tage under Overveielse, om der ikke kunde spares noget. At dette for Diebliffet er Tilfældet, tror jeg vel ikke, men at det tidligere har været Tilfældet, antager jeg for vist.

Ordf.: Naar den sidste ærede Taler med afgjort Visshed erklærer, at der eksisterer en anden Contract end det Skjøde, jeg har anført, tager han vistnok deri aldeles feil. Skjødets, som er affattet i det tydske Sprog, er dateret Kjøbenhavn den 3die Mai 1769, og i Beskyndelsen af det omtales den kongelige Resolution, dateret London den 10de September 1769, ifølge hvilken dette Skjøde er udstedt. Forsaavidt den samme ærede Taler har berørt, at der var Tale om en særlig Contract, saa vedkommer dette Skjødets § 9, hvori siges, at, dersom Landmilitæretaten skulde faae Brug for andre Vaaben eller Vaabenarter end dem, der omtales i Skjødets, vilde derom være at oprette en nærmere Contract med Fabrikken. Af det omtalte Skjøde har jeg en verificeret Gjenpart her i min Haand, og den staaer til den ærede Talers Tjeneste.

Premierministeren: Det er kun for